

הרב דוד אייגנר

עולש ובבונג (קמומיל) בכרם

בגיליון הקודם של 'אמונת עתיך' (גיליון 94, עמ' 22-29) עסקנו בשאלת איסורם של מינים שבזמן חז"ל גודלו בתור צמחי מאכל וכיום מוגדרים צמחי בר. במאמר זה כתבנו שבעולש אין חיוב עקירה (שם, עמ' 29).

בתגובה, כתב לי ר' חנוך אייזנברג שצמח זה משמש לייצור תחליפי קפה לשתייה הן בארץ הן בעולם, וכמו כן הוא נמצא בשקיות תה בתור חלק ממגוון טעמים, ואם כן שימושו נפוץ. לאור הערה זו אני חוזר בי, ויש לעקור צמח זה מן הכרם מכיוון ששימושו נרחב.

שאלה נוספת שנשאלה היא בעניין צמחי מרפא המצויים בשימוש, כגון הבבונג הדו-גוני (קמומיל). ככלל, בצמחי מרפא יש לבחון כל מין לגופו מה תפוצת שימושו בארץ ובעולם. אשר לבבונג הדו-גוני, הקמומיל, מדובר בצמח שהוא צמח בר, ובדרך כלל אין הוא נזרע אלא המשתמשים בו, לרוב משתמשים בצמחים קיימים. אם כן, הדיון אינו בזריעתו בכרם אלא בהשאתו בכרם.

הרמב"ם כתב בהלכות כלאיים (פ"ה הי"ט) על פי המשנה בכלאים (פ"ה מ"ח), וכך נפסק ב'שולחן ערוך': 'הארוס והקיסוס ושושנת המלך אינם כלאים בכרם'. לדעת חלק מן הראשונים, צמחים אלו שימשו למיני מרקחת שונים או לרפואה ובכל זאת הותרו בכרם. דין נוסף שהובא במשנה שם ונפסק ברמב"ם (הל' כלאים פ"ה הי"ח):
הרואה בכרם עשב שאין דרך בני אדם לזורעו אף על פי שהוא רוצה בקיומו לבהמה או לרפואה הרי זה לא קדש, עד שיקיים דבר שכמוהו מקיימין רוב העם באותו מקום.

כדי שצמח ייחסר בכרם, הוא צריך להיות צמח שרגילים לזרוע ולקיים אותו, ומכיוון שצמח ה'קמומיל' גדל בר ברוב חלקי הארץ, אין בו חיוב עקירה, ואפשר להשאירו בכרם.

